

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen
Postboks 4034, 2306 Hamar

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Vår dato 28.09.2012
Vår referanse 2012/6631
Arkiv nr. 461.2
Deres referanse

Inspeksjonsrapport

2012.015.I.FMHE

Eidskog kommune,
Postboks 94
2230 Skotteud

Inspeksjon ved Skotterud og Magnor renseanlegg

Dato for inspeksjonen: 25.05.2012
Rapportnummer: 2012.015.I
Saksnr.: 2012/6631

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Øystein Jegerud, leder teknisk avdeling
Ole Christian Hanestad, fagansvarlig vei, VA
Bernt Tore Bye, driftsoperatør

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Skotterud og Magnor renseanlegg 25.09.2012:

Fylkesmannen avdekket 1 avvik og 7 anmerkninger:

- Rensekravene for Magnor renseanlegg er overskredet (*avvik*)
- Styringsparametre for drift av renseanleggene er ikke skriftlig dokumentert
- Samtlige pumpestasjoner er ikke tilknyttet overvåkingsanlegg
- Kommunen har ikke etablert vedlikeholdsplan for avløpssektoren
- Oppdatert saneringsplan mangler
- Konsekvenser av mulig, framtidig økt nedbørsintensitet på avløpsanleggene er ikke vurdert spesielt
- Rutiner for registrering og behandling av avvik kan forbedres.
- Kommunen har ikke gjennomført ordinær intern revisjon for avløpssektoren.

Eidskog kommune må sende en skriftlig bekreftelse innen **01.01.2013** på at avviket er rettet. Virksomheten bes også gjøre en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side [3].

Med hilsen

Jørn Georg Berg e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
overingeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 964 948 054	Eies av: *
Besøksadresse: Rådhusveien 11, 2230 Skotteud	Telefon: 62 83 36 00
Bransjenr. (NACE-kode): 84 110	E-post: postmottak@eidskog.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Skotterud renseanlegg Magnor renseanlegg	Anleggsnr: 0420.0016.01 0420.0017.01
Kommune: Eidskog	Anleggsaktivitet: Avløpsanlegg
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: 3
Tillatelse gitt: 13.12.2006	Tillatelse sist oppdatert: *

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornyelse av avløpsnett
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Inspeksjonen ble gjennomført ved

- å intervju sentralt plasserte personer i organisasjonen
- å granske dokumenter
- å verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir etterlevd

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Eidskog kommune plikter å rette opp avviket som er beskrevet i denne rapporten. Kommunen bes også å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse for tiltak og oppfølging av påpekte avvik og anmerkninger innen 01.01.2013.

Dersom et avvik ikke kan lukkes eller et tiltak ikke kan avsluttes innen fristen, må det utarbeides en plan for videre framdrift.

Klageadgang

Pålegget om er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for inspeksjonen

Eidskog kommune er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 11.09.2012). Dette betyr at dere skal betale *kr. 11 600* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Satsen fastsettes ut fra anleggets risikoklasse, som er klasse 3. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1:

Rensekravene for Magnor renseanlegg er overskredet

Avvik fra:

Utslippstillatelse 2006.045.T av 13.12.2006 for Skotterud og Magnor renseanlegg

Kommentarer:

Rensekrav for organisk stoff for Magnor renseanlegg er overskredet de siste årene. Til dels er også krav til total fosfor også overskredet. Analyseresultatene så langt for 2012 viser ikke bedring.

Det er flere forhold som påvirker driften av renseanlegget. Anlegget er tilknyttet prosessavløp fra overflatebehandler industribedrift. Ved fellesferie i bedriften er driftsresultatene ved anlegget betydelig bedre. Jernholdig fellingskjemikalium har medført sterke korrosjonsskader ved anlegget. Andre kjemikalier som er forsøkt har gitt ulemper med gassutvikling i anlegget (H₂S). Flere forsøk har foreløpig ikke utpekt et hensiktsmessig fellingskjemikalium som gir god felling uten å forårsake korrosjonsskader eller gassutvikling. Anlegget er tilrettelagt for flytende kjemikalier og kontinuerlig gjennomstrømming, men driftes i dag diskontinuerlig.

Tilførsler av store fremmedvannsmengder ved nedbør gir avløpsvannet redusert oppholdstid i anlegget, med dårlig felling, dårlig fnokkdannelse og sedimentering, samt slamflukt, som resultat.

Analyseresultater av enkeltprøver til utslippskontrollen blir registrert i et excel-dokument. Overskridelser markeres der automatisk. Overskridelser av rensekrav for enkeltprøver blir ikke avviksbehandlet utover dette.

Kommunen har planlagt rehabilitering av anlegget med utbedring av korrosjonsskader i løpet av 2013. Ved omfattende rehabilitering av et renseanlegg bør anlegget forberedes for å overholde sekundærrensekravene, jf. forurensningsforskriften § 14-2 b).

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Styringsparametre for drift av renseanleggene er ikke skriftlig dokumentert

Kommentarer:

Siktedyp, pH og orto-P registreres daglig som styrende driftsparametre. Driftspersonalet har praktisk erfaring med normale verdier for disse parametrene, men dette er ikke nedfelt skriftlig i internkontrollen. Akseptabel verdi for orto-P er satt lik krav til tot-P. Dette blir ikke korrekt å gjøre, ettersom orto-P viser innholdet av løst fosfor, og er et uttrykk for hvor fullstendig felling er. Ved god felling skal orto-P være lavere enn 0,1 mg/l, mens verdier i området 0,1- 0,3 mg/l karakteriseres som tilfredsstillende felling.

Orto-P ved Skotterud ligger på 0,3-0,4 mg/l, hvilket er i overkant (dårligere enn) hva som betegnes som "tilfredsstillende felling".

Orto-P ved Magnor ligger konstant høyt ca. 0,7-1,1 mg/l, unntatt i juli. Forutsatt at avlest verdi er dividert med 3, er konsentrasjonen av orto-P på nivå som analyseresultatene for total fosfor. I så fall blir svært lite løst fosfor omdannet til partikulært gjennom anlegget. Den kjemiske fellingsprosessen har da liten effekt.

Anmerkning 2

Ikke alle pumpestasjoner er tilknyttet overvåkingsanlegg

Kommentarer:

I følge forurensningsforskriften § 14-5 skal utslipp fra overløpsdrift på avløpsnett registreres eller beregnes for driftstid. Registrert driftstid bør omregnes til utslippsmengde.

I følge utslippstillatelsen skal driftstanser som medfører utslipp av råkloakk registreres og utbedres innen 24 timer.

Kommunen har i alt 16 pumpestasjoner på avløpsnett. Pumpestasjoner og overløp som ikke er tilknyttet overvåkingsanlegg eller alarmvarsling, er ikke sikret å kunne overholde disse kravene. De stasjonene som ikke er tilknyttet overvåking, er kun mindre stasjoner.

Kommunen har ukentlig tilsyn ved disse enhetene.

Det er ingen kjente overløp utenom pumpestasjoner, men manglende stakeluger i kummer kan forekomme. Dette har ikke kommunen full oversikt over. Ved tilknyttede stasjoner registreres tidsforløp ved overløpsdrift. Dette regnes ikke om til mengde (m³ eller kg P).

Det er ikke etablert formelt organisert vaktordning for ubemannet driftstid (natt og helger).

Kommunen har avtale med 110-sentralen, som mottar alarmer. De varsler videre via ei ringeliste, som omfatter driftsoperatørene og vegstasjonen. Personell rykker ut ved alarm hvis de kan. Det er følgelig risiko for at ingen kan rykke ut.

Anmerkning 3

Kommunen har ikke etablert vedlikeholdsplan for avløpssektoren

Kommentarer:

Det blir utført ordinært vedlikehold på maskinelt utstyr og komponenter, men dette er ikke nedfelt eller blir dokumentert i en vedlikeholdsplan.

Kontroll med vannføringsmålere skal utføres årlig. Slik kontroll blir ikke utført i 2012 av ressurshensyn hos Driftsassistansen.

Kalibrering og vedlikehold av måle- og analyseutstyr som kommunen utfører selv, blir ikke dokumentert skriftlig.

Anmerkning 4

Oppdatert saneringsplan mangler

Kommentarer:

Oppdatert saneringsplan mangler, men gammel plan er fortsatt relevant. Det er foreslått å bruke 2 mill. kr til saneringstiltak i 2012, og fast ca. 1 mill. per år. Dette tilsvarer ca. 2 % årlig fornyelse eller ca. 1000 m ledning. Det er politisk aksept for å bruke investeringsmidler til fornyelse. Det ble ikke foretatt fornying i 2011.

Det er mye fremmedvann på nettet. En del gammelt ledningsnett er utbedret, det gjenstår fortsatt ca 18 000 m gamle betongledninger. Innlekking er størst til Magnor RA.

Skotterud RA er hydraulisk fullbelastet ved kraftlig nedbør, tilførsel strupes og avlastes noe ved størst tilrenning. Tilrenning ved nedbør kan ved Skotterud være ca 2,5 x tørrvannstilførsel.

Ved Magnor har avlastet overløpsmengde utgjort opptil ca 4 x tørrvannstilførsel (juli). Struping av tilførsel foretas for å begrense utvasking av slam i anlegget.

Anmerkning 5

Konsekvenser av mulig, framtidig økt nedbørsintensitet på avløpsanleggene er ikke vurdert spesielt

Kommentarer:

Kommunen har vurdert generelle samfunnsmessige konsekvenser ved økt nedbør, bl.a for transportsektoren. Vurdering av konsekvenser for avløpsanleggene ved økt framtidig nedbørsintensitet som følge av forventede klimaendringer, er ikke vurdert i detalj.

Kommunen har utført en grunnleggende ROS-analyse som omfatter de viktigste uønskede hendelsene på avløpssektoren.

Det er i ferd med å bli utarbeidet en veileder for risikovurdering av avløpssektoren, inkl. analyser av klimaeffekter.

Anmerkning 6

Rutiner for registrering og behandling av avvik kan forbedres

Kommentarer:

Kommunen har diskutert og har en felles forståelse for hvilke type hendelser som skal registreres og behandles som avvik. Hendelser som medfører utslipp til resipient, komponenthavari som utløser reparasjonskostnader, personulykker og nesten-ulykker, skal registreres. Andre hendelser som bl.a driftsfeil som medfører redusert renseeffekt på renseanlegg, filler i pumper og naboklager blir ikke registrert som avvik.

Gode rutiner for avviksbehandling er viktige forebyggende tiltak for å unngå ulykker, uhell og uønskede hendelser. Hvis dette skal være et hensiktsmessig virkemiddel i så måte, må det arbeides målrettet og bevisst for å sikre en felles forståelse for hvordan avvik skal håndteres.

Anmerkning 7

Kommunen har ikke gjennomført ordinær intern revisjon for avløpssektoren

Kommentarer:

I følge internkontrollforskrifta § 5, andre ledd, pkt. 8, skal kommunen ”foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt”.

IK-håndboka med prosedyrer blir oppdatert årlig. Det er også foretatt delvise gjennomganger av prosedyrene om hvorvidt disse er hensiktsmessige og dekkende for aktivitetene, og om prosedyrene etterleves slik de er beskrevet. Det kunne imidlertid ikke dokumenteres at revisjoner e.l. gjennomføres regelmessig for dette formålet.